

VENDIM
Nr.51, datë 30.11.2011

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	Kryetar i Gjykatës Kushtetuese
Vladimir Kristo	Anëtar i “ “
Xhezair Zaganjori	Anëtar i “ “
Petrit Plloçi	Anëtar i “ “
Vitore Tusha	Anëtare e “ “
Sokol Sadushi	Anëtar i “ “
Admir Thanza	Anëtar i “ “
Altina Xhoxhaj	Anëtare e “ “
Sokol Berberi	Anëtar i “ “

me sekretare Enina Mullaj, në datën 28.6.2011, mori në shqyrtim në seancë gjyqësore mbi bazë dokumentesh çështjen nr.25 Akti që i përket:

KËRKUES: Bardhyl Ibra

OBJEKTI: Shfuqizimi si i papajtueshëm me Kushtetutën, i shprehjes “akti i rekursit dhe memoriet duhet të nënshkruhen nga mbrojtësit, me pasojë mospranimi” në nenin 435/2 të Kodit të Procedurës Penale; i shprehjes “rekursi penal të nënshkruhet nga mbrojtësi, në të kundërt ai nuk pranohet për shqyrtim në Gjykatën e Lartë” në vendimin nr.5, datë 15.9.2009 të Kolegjeve të Bashkuara; i shprehjes “i pandehuri dhe palët private përfaqësohen nga mbrojtësit” në nenin 437/3 të Kodit të Procedurës Penale; i vendimit nr. 513, datë 24.5.2010 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan; i vendimit nr. 00-2010-938, datë 2.7.2010 të Gjykatës së Lartë.

Interpretim i nenit 417 të Kodit të Procedurës Penale, për të përcaktuar saktësisht kompetencën lëndore dhe tokësore, sidomos për të përcaktuar nëse Kryetari i Gjykatës së Rrethit ka të drejtë të vendosë pezullimin e ekzekutimit të vendimit.

BAZA LIGJORE: Nenet 42, 131/f, 134/g e 142/1 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes, Sokol Berberin dhe pasi bisedoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Me vendimin nr.266, datë 13.6.2008, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan, kërkuesi është deklaruar fajtor për kryerjen e veprës penale të parashikuar nga neni 246/2 i Kodit Penal (KP) dhe është dënuar me një vit burgim, dënim i pezulluar në zbatim të nenit 59 të KP-së. Mbi ankimin e kërkuesit, Gjykata e Apelit Durrës me vendimin nr.47, datë 16.2.2010, ka vendosur mospranimin e ankimit për shkak të paraqitjes tej afatit ligjor. Kërkuesi i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan për pezullimin e ekzekutimit të vendimit penal.

2. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Elbasan, me vendimin nr.513, datë 24.5.2010, ka vendosur të “shpallë moskompetencën e saj për gjykimin e çështjes administrative-penale nr.53, akti, që i përket kërkuesit Bardhyl Ibra, me objekt pezullimin e ekzekutimit të vendimit penal nr.266, datë 13.6.2008, të dhënë nga Gjykata e Rrethit Gjyqësor Elbasan dhe dërgimin e akteve Gjykatës së Lartë”.

3. Kërkuesi ka ushtruar recurs kundër këtij vendimi dhe Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr.938, datë 2.7.2010, në Dhomë Këshillimi, ka vendosur mospranimin e rekursit pasi recursi nuk është nënshkruar nga mbrojtësi.

4. Kërkuesi i është drejtuar me kërkesë Gjykatës Kushtetuese (në vijim Gjykata), duke parashtruar se:

4.1 Vendimi i Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, përmes të cilit rekursi i kërkuarit nuk është pranuar, i ka mohuar të drejtën për t'u dëgjuar dhe të drejtën e aksesit në gjykatë, në kundërshtim me nenin 42 të Kushtetutës dhe nenin 6 të Konventës europiane për të drejtat e njeriut (KEDNJ).

4.2 Vendimet e gjykatave janë të paarsyetuara, në shkelje të neneve 42 dhe 142/1 të Kushtetutës;

4.3 Duhet shfuqizuar si të papajtueshme me Kushtetutën: shprehja “akti i rekursit dhe memoriet duhet të nënshkruhen nga mbrojtësit, me pasojë mospranimi” në nenin 435/2 të Kodit të Procedurës Penale (KPP); shprehja “rekursi penal të nënshkruhet nga mbrojtësi, në të kundërt ai nuk pranohet për shqyrtim në Gjykatën e Lartë”, në vendimin nr.5, datë 15.9.2009 të Kolegjeve të Bashkuara; shprehja “i pandehuri dhe palët private përfaqësohen nga mbrojtësit” në nenin 437/3 të KPP-së; vendimi nr.513, datë 24.5.2010, i Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan; vendimi nr. 00-2010-938, datë 2.7.2010, i Gjykatës së Lartë.

4.4 Gjykata duhet të interpretojë nenin 417 të KPP-së, për të përcaktuar saktësisht kompetencën lëndore dhe tokësore, sidomos për të përcaktuar nëse Kryetari i Gjykatës së Rrethit ka të drejtë të vendosë pezullimin e ekzekutimit të vendimit.

II

A. Për pretendimin e cenimit të së drejtës së aksesit në gjykatë

5. Kërkuari, në kërkesën drejtuar Gjykatës, ka pretenduar se Gjykata e Lartë, duke vendosur mospranimin për gjykim të rekursit, me arsyetimin se, në kundërshtim me nenin 435/2 të KPP-së, nuk është nënshkruar nga mbrojtësi, i ka cenuar atij të drejtën për t'iu drejtuar kësaj gjykate (*aksesin*), parashikuar nga neni 42 i Kushtetutës.

6. Gjykata i vlerëson pretendimet e kërkuarit në kuptim të standardeve për një proces të rregullt ligjor. E drejta për t'iu drejtuar gjykatës është një e drejtë themelore e njeriut dhe një nga elementet më të rëndësishme të procesit të rregullt ligjor, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ-së. Sanksionimi i kësaj të drejte i jep mundësinë individit t'i drejtohet një organi të paanshëm, të caktuar me ligj, me qëllim vendosjen në vend të një të drejte të cenuar. Neni 31, shkronja “ç”, i Kushtetutës parashikon se gjatë procesit penal kushdo ka të drejtë të mbrohet vetë ose me ndihmën e një mbrojtësi ligjor të zgjedhur prej tij, të komunikojë lirisht dhe privatisht me të, si dhe t'i sigurohet mbrojtja falas, kur nuk ka mjete të mjaftueshme. Nga ana tjetër, neni 43 i Kushtetutës parashikon se kushdo ka të drejtë të ankohet kundër një vendimi gjyqësor në një gjykatë më të lartë, përveçse kur në Kushtetutë parashikohet ndryshe. Gjykata, në jurisprudencën e saj, është shprehur se e drejta për t'iu drejtuar gjykatës përbën një garanci për administrimin e mirë të drejtësisë prandaj, çdo interpretim i ngushtë i nenit 42 të Kushtetutës dhe i nenit 6 të KEDNJ-së nuk përputhet me qëllimet dhe objektin e tyre (*shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr.14, datë 3.6.2009*).

7. Mohimi i së drejtës për t'iu drejtuar gjykatës dhe për të marrë një përgjigje përfundimtare prej saj, lidhur me pretendimet e ngritura, përbën cenim të së drejtës themelore për një proces të rregullt ligjor, parashikuar nga neni 42 i Kushtetutës dhe neni 6 i KEDNJ-së (*shih vendimet nr.38, datë 30.12.2010; nr.5, datë 2.3.2011; nr.8, datë 16.3.2011; nr.9, datë 29.3.2011; nr.10, datë 29.3.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

8. Edhe Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut (GJEDNJ), në jurisprudencën e saj ka mbajtur qëndrimin se, në kuptim të nenit 6 § 1 të KEDNJ-së, mospranimi i një kërke në Gjykatën e Lartë nuk duhet të cenojë thelbin e të drejtës së ankimesit për t'iu drejtuar gjykatës (*shih vendimet e GJEDNJ-së në çështjet Brualla Gómez de la Torre kundër Spanjës, datë 19.12.1997; Saez Maeso kundër Spanjës, datë 9.11.2004; Xheraj kundër Shqipërisë, të datës 29 korrik 2008*).

9. E drejta për t'iu drejtuar një gjykate nuk është absolute. Kjo e drejtë mund të jetë pjesë e kufizimeve (veçanërisht lidhur me kushtet e pranimi të një apelimi), por kufizimet nuk duhet të jenë të tilla sa të dëmtojnë vetë thelbin e të drejtës. Ato duhet të ndjekin një qëllim legjitim dhe mjetet e përdorura duhet të jenë përpjesëtimore me qëllimin që kërkohet të arrihet (*shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese, nr.30, datë 17.6.2010*). Në këtë kuptim, Gjykata është shprehur se përdorimi i mjetit procedural, të përshtatshëm ankimes, në formë e në përmbajtje, siç është sanksionuar në KPP, nuk

përbën një kërkesë formale, por një kërkesë që lidhet me thelbin e të drejtës së mbrojtjes dhe të pjesëmarrjes aktive në gjykim. Shqyrtimi i mjetit procedural në mënyrë jo substanciale, cenon të drejtën e aksesit në Gjykatën e Lartë (*shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese, nr.21, datë 24.7.2006*).

10. Gjykata vlerëson se neni 435/2 i KPP-së, i cili parashikon, *inter alia*, se akti i rekursit dhe memoriet duhet të nënshkruhen nga mbrojtësit, me pasojë mospranimi, nuk mund të interpretohet nga Gjykata e Lartë në një mënyrë të tillë që cenon thelbin e të drejtës së një individi për t'iu drejtuar asaj gjykate. Qëllimi i këtij neni është të garantojë mbrojtjen me avokat të të pandehurit, në rastin kur ai ushtron rekurs. Standardi i mbrojtjes me avokat në Gjykatën e Lartë nuk garantohet plotësisht nëse respektohet vetëm gjatë shqyrtimit gjyqësor. Rekursi është akti procedural në të cilin parashtrihen shkaqet, për të cilat kundërshtohet një vendim sipas kërkesave të nenit 432 të KPP-së, që mundëson të drejtën e të pandehurit për të filluar gjykimin në Gjykatën e Lartë dhe, në këtë kuptim, ai është akti me të cilin garantohet e drejta për akses në këtë gjykatë (*shih vendimin nr.38, datë 30.12.2010, të Gjykatës Kushtetuese*).

11. Për të garantuar të drejtën e një individi për t'iu drejtuar Gjykatës së Lartë, zbatimi i nenit 435/2 të KPP-së duhet parë në raport me rregullimet e përgjithshme që dispijlojnë paraqitjen e ankimit (nenet 407- 421 të KPP-së) dhe paraqitjen e rekursit (nenet 431-435 të KPP-së). Në situatën në të cilën kërkuksi ka ushtruar rekursin, në përmbushje të detyrimeve të tij formale që përcaktohen kryesisht në nenet 410, 412, 420, 435/1 të KPP-së dhe rekursi nuk është nënshkruar nga mbrojtësi i zgjedhur prej tij, ai nuk mund të privohet nga e drejta që rekursi i tij të vlerësohet sipas përcaktimeve të nenit 432 të KPP-së. Këto kërkesa ligjore kanë rëndësi kushtetuese, sepse garantojnë realisht të drejtën e individit për t'iu drejtuar Gjykatës së Lartë (*shih vendimin nr.38, datë 30.12.2010; vendimin nr.5, datë 2.3.2011, të Gjykatës Kushtetuese*).

12. Në rastin konkret, Gjykata vëren se kërkuksi ka depozituar pranë sekretarisë së Gjykatës së Lartë një rekurs të panënshkruar nga mbrojtësi i tij. Për pasojë, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, në Dhomën e Këshillimit, ka vendosur mospranimin e rekursit me arsyetimin se në kushtet e mungesës së nënshkrimit të mbrojtësit, nuk janë plotësuar kërkesat formale të nenit 435/2 të KPP-së.

13. Gjykata çmon se në vështrim të garantimit të standardit të aksesit në gjykatë të evidentuar më lart, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë ka pasur përgjegjësinë që, para se të vendoste mospranimin e rekursit për shkak të mosnënshkrimit të tij nga mbrojtësi, të verifikonte nëse sekretaria gjyqësore kishte zbatuar detyrimin ligjor për vënien në dijeni të të pandehurit, për të plotësuar rekursin me nënshkrimin nga mbrojtësi, sipas kuptimit që vetë Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, në vendimin unifikues nr.5, datë 15.9.2009, i kanë dhënë nenit 415/2 të KPP-së. Nga materialet e dosjes gjyqësore nuk rezulton që të jetë përmbushur ky detyrim.

14. Për sa më sipër, Gjykata arrin në përfundimin se Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, duke vendosur mospranimin e shqyrtimit të rekursit të paraqitur nga kërkuksi, me arsyetimin se nuk ka qenë i nënshkruar nga mbrojtësi, i ka cenuar atij të drejtën e aksesit në Gjykatën e Lartë.

B. Për pretendimin e mosarsyetimit të vendimeve gjyqësore

15. Kërkuksi ka pretenduar se vendimi nr.513, datë 24.5.2010 i Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan dhe vendimi nr.00-2010-938, datë 2.7.2010 i Gjykatës së Lartë, janë të paarsyetuar, në kundërshtim me nenin 142/1 të Kushtetutës. Gjykata e ka përfshirë në jurisprudencën e saj arsyetimin e vendimeve gjyqësore, si një element thelbësor i të drejtës për një proces të rregullt ligjor. Në analizë të dispozitave kushtetuese dhe të dispozitave procedurale penale, Gjykata ka theksuar se vendimet gjyqësore duhet jenë të arsyetuara dhe të përmbajnë një parashtrim të përmbledhur të rrethanave të faktit dhe provat mbi të cilat bazohen, arsyet për të cilat gjykata i quan të papranueshme provat e kundërta, si dhe dispozitivin, duke treguar dispozitat ligjore të zbatuara. "Arsyetimi i vendimeve është element thelbësor i një vendimi të drejtë (...). Vendimi mund të kontrollohet nga një gjykatë më e lartë sipas procedurave përkatëse dhe, që kjo të jetë e mundur, duhet bërë arsyetimi i vendimit, në të cilin gjyqtari tregon me qartësi faktet dhe ligjin e zbatueshëm, të cilat e kanë çuar në bërjen e një zgjedhjeje ndërmjet disa mundësive. Pra, gjyqtari duhet të shpjegojë arsyet e vendimeve të tij, duke iu referuar fakteve për të cilat është zhvilluar procesi, ligjeve të zbatueshme dhe kërkesave të ndryshme të palëve" (*shih vendimin nr.11,*

datë 2.4.2008, dhe vendimin nr.23, datë 23.7.2009, të Gjykatës Kushtetuese).

16. Gjykata është shprehur se vendimi gjyqësor, në çdo rast, duhet të jetë logjik, i rregullt në formë dhe i qartë në përmbajtje. Në tërësinë e tij ai duhet konsideruar si një unitet, në të cilin pjesët përbërëse janë të lidhura ngushtësisht mes tyre. Ato duhet të jenë në shërbim dhe funksion të njëra-tjetrës. Argumentet e pjesës arsyetuese duhet të jenë të bazuara dhe të lidhura logjikisht, duke respektuar rregullat e mendimit të drejtë. *(Shih vendimet nr.7, datë 9.3.2009, nr.23, datë 23.7.2009; nr. 38, datë 30.12.2010, të Gjykatës Kushtetuese).*

17. Edhe GJEDNJ-ja ka theksuar se një funksion tjetër i arsytimit të vendimit është t'u demonstrojë palëve se ata janë dëgjuar. Për më tepër, një vendim i arsyetuar i jep mundësinë palëve ta apelojnë atë, si dhe organeve të apelit ta shqyrtojnë. Vetëm duke dhënë një vendim të arsyetuar, mund të realizohet vëzhgimi publik i administrimit të drejtësisë. *(shih vendimin Sarban kundër Moldavisë, prg.98, datë 4 tetor 2005).*

18. Në rastin në shqyrtim, Gjykata vlerëson se vendimi nr.513, datë 24.5.2010 i Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan, objekt shqyrtimi, nuk rezulton të jetë i paargumentuar, pa referenca ligjore, jologjik, apo të ketë kundërthënie ose paqartësi. Në lidhje me arsyetimin e vendimeve të Gjykatë së Lartë në Dhomë Këshillimi, Gjykata, në jurisprudencën e saj i ka pranuar si të arsyetuara vendimet e mospranimit të rekursit, pavarësisht formulimit të përmbledhur të pjesës arsyetuese *(shih vendimin nr.26, datë 13.6.2011 të Gjykatës Kushtetuese).* Edhe GJEDNJ-ja ka mbajtur të njëjtin qëndrim, duke pohuar ndërmjet të tjerave, se “arsyetime i kufizuar, i dhënë nga Gjykata e Lartë në formulimin e vendimit në Dhomë Këshillimi, në mënyrë të nënkuptuar evidenton se aplikanti nuk ka ngritur një nga argumentet ligjore të përcaktuara në dispozitën përkatëse të legjislacionit të brendshëm, e cila është kusht për pranimin të kërkesës. Gjykata vëren se, kur një Gjykatë e Lartë refuzon të pranojë një çështje, për arsye se mungojnë shkaqet ligjore për ngritjen e çështjes, një arsyetim shumë i kufizuar mund të përmbushë kriterin e nenit 6 të Konventës” *(shih, mutatis mutandis, Marini kundër Shqipërisë, të datës 18 dhjetor 2007, Mishgjoni kundër Shqipërisë, datë 7 dhjetor 2010 § 51, dhe Nerva kundër Mbretërisë së Bashkuar , datë 11 korrik 2000).*

19. Nisur nga sa më sipër, Gjykata çmon se, në rastin në shqyrtim, pretendimet e kërkuarit, në lidhje me mosarsyetimin e vendimeve gjyqësore, nuk janë të bazuara.

C. Për pretendimet e tjera

20. Kërkuari, *inter alia*, pretendon që Gjykata të shfuqizojë shprehjen “akti i rekursit dhe memoriet duhet të nënshkruhen nga mbrojtësit, me pasojë mospranimi” në nenin 435/2 të KPP-së; shprehjen “rekursi penal të nënshkruhet nga mbrojtësi, në të kundërt ai nuk pranohet për shqyrtim në Gjykatën e Lartë”, në vendimin nr.5, datë 15.09.2009, të Kolegjeve të Bashkuara; shprehjen “i pandehuri dhe palët private përfaqësohen nga mbrojtësit” në nenin 437/3 të KPP-së; të interpretojë nenin 417 të KPP-së për të përcaktuar saktësisht kompetencën lëndore dhe tokësore, sidomos për të përcaktuar nëse Kryetari i Gjykatës së Rrethit ka të drejtë të vendosë pezullimin e ekzekutimit të vendimit.

21. Gjykata vlerëson se kërkuari nuk legjitimohet për të vënë në lëvizje Gjykatën Kushtetuese për pretendimet lidhur me antikushtetutshmërinë e nenit 435/2 dhe vendimit nr. 5, datë 15.09.2009 të Kolegjeve të Bashkuara , nenit 437/3 dhe interpretimit të nenit 417 të KPP-së. Ajo thekson se, sipas neneve 131/f dhe 134/2, shkronja “g” të Kushtetutës, individët mund t'i drejtohen Gjykatës Kushtetuese vetëm për pretendime të lidhura me procesin e rregullt ligjor. Në këtë këndvështrim, Gjykata, në jurisprudencën e saj, është shprehur se në raste të tilla, kërkuarit, si një subjekt me legjitimitet të kushtëzuar, në kuptim të nenit 134, pika 2 të Kushtetutës, i mungon interesi për të kërkuar shfuqizimin si antikushtetues të dispozitës procedurale *(shih vendimin nr.26, datë 13.06.2011, të Gjykatës Kushtetuese).* Gjykata në praktikën e saj, ka pranuar gjithashtu se problemet e interpretimit e të zbatimit të ligjit për zgjidhjen e çështjeve konkrete nuk përbëjnë juridiksion kushtetues, përderisa ato nuk shoqërohen me cenimin e të drejtave të individit për një proces të rregullt ligjor *(shih vendimin nr.31, datë 1.12.2005, të Gjykatës Kushtetuese).*

22. Përfundimisht, Gjykata arrin në konkluzionin se, gjatë gjykimit të çështjes në Gjykatën e Lartë, kërkuarit i është cenuar e drejta e aksesit, si një element thelbësor i të drejtës për një proces të rregullt ligjor, në vështrim të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ-së.

PËR KËTË ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të nenit 131 shkronja “f” dhe nenit 134, pika 1, shkronja “g” të Kushtetutës; neneve 72 dhe 77 të ligjit nr.8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, me shumicë votash:

VENDOSI:

- Shfuqizimin si të papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë të vendimit nr. 00-2010-938, datë 2.7.2010, të Gjykatës së Lartë.

- Dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Kolegjin Penal të Gjykatës së Lartë.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë pro: Bashkim Dedja (kryetar), Xhezair Zaganjori, Vladimir Kristo, Sokol Sadushi, Petrit Plloçi, Sokol Berberi, Admir Thanza.

Anëtarë kundër: Altina Xhoxhaj, Vitore Tusha